

ELUKESTVA ÕPPE STRATEEGIA

VAHEHINDAMINE 2019

PRAXIS & CENTAR

praxis
mõttekoda

ÕPETAJATE JA KOOLIJUHTIDE PROFESSIONAALSE ARENGU TOETAMINE NING MUUTUNUD ÕPIKÄSITUS

SANDRA HAUGAS

Mõttekoda Praxis

HINDAMISKÜSIMUSED

---

1. Missugune on **õpetajate ja koolijuhtide tsentraalse täiendkoolituse tulemuslikkus**, sh kuivõrd on muutunud õpikäsituse rakendamine koolis? Missugused tegevused/ koolitused on toetanud õpikäsituse muutumist kõige paremini?
2. Milliseid muutusi on koolikultuuris ja õppeprotsessis kaasa toonud uueneva õpikäsituse ja kaasava hariduse põhimõtete rakendamisele suunatud **koolimeeskondade ühise õppimise tegevused** haridusuuenduste rakendumiseks?
3. Kuidas on muutunud **õpetajate probleemilahendamise oskused** tehnoloogiarikas keskkonnas vahemikus 2014–2018 (sh võimalusel uurida koolituste mõju sellele)?
4. Kuivõrd on **ettevõtlusõppe programm** panustanud uuenenenud õpikäsituse rakendumisse, sh eriti ettevõtlikkusse?
5. Kuidas veel saaks **mõõta õpikäsituse muutumist** koolides?

METOODIKA

- Dokumendianalüüs
- Intervjuud
- Sekundaarandmete statistiline analüüs
- Küsitlused (PIAAC, õpetajate küsitlus)
- Juhtumiuuringud
- Valideerimiseminar

KÕIGE OLULISEMAD JÄRELDUSED (I)

- Õpetajate ja koolijuhtide tsentraalne täiendkoolitussüsteem koolides kasutatavat **õpikäsitust oluliselt muutnud ei ole** – sage osalemine MÕKile suunatud koolitustel ei ole toonud kaasa paremaid MÕKi näitajaid koolis
- Täiendkoolitussüsteemi tsentraliseerimine oli siiski **õige samm**, kuid selle eesmärgipärane toimimine eeldab süsteemi edasi arendamist
- Koolimeeskondade ühise õppimise üritused olid osalenute hinnangul **tulemuslikud**: need tõstsid osalenute teadlikkust ja oskusi käsitletud teemadel, tugevdasid koolimeeskondade ühistunnet ning arendasid koos ja üksteiselt õppimise kultuuri; üritustega tuleks jätkata

KÕIGE OLULISEMAD JÄRELDUSED (2)

- Võrreldes 2014. a-ga on **õpetajate probleemilahendamise oskused märkimisväärselt paranenud**; samas, kuna (PIAAC) testis osalemine eeldas 2014. a-ga võrreldes paremate digioskuste olemasolu, võib tulemuste paranemine olla (osaliselt) tingitud sellest, et mõned nõrgemate digioskustega inimesed jäid testi tegijate hulgast välja
- Ettevõtlusõppe programmi raames **on loodud kaasaegne ettevõtlusõppe metoodika**, mis annab Eesti ettevõtlusõppele ühtse raamistiku ja millele saab tugineda ka peale programmi lõppemist; praegu **ei ole aga selge**, kuidas kaasajastatakse programmi ja viiakse kaasajastatud metoodika koolidesse programmi lõppemise järgselt

SOOVITUSED (I)

- Õpetajate ja koolijuhtide tsentraalse täiendkoolitussüsteemi arendamiseks...
  - Viia lõpule õpetajate ja koolijuhtide enesehindamisinstrumendi arendamine ja arvestada selle abil saadavat teavet sisendina täiendkoolitustel teemade määratlemisel
  - Jätkata koolijuhtide kompetentsi, sh õpetajate arenguvajaduste hindamise suutlikkuse, arendamist
  - Parandada täiendkoolituste keskse andmebaasi Juhan kasutajasõbralikkust
  - Töötada välja MÕKi mõõtev indikaatoritesüsteem
  - Tugevdada koostööd HTMi ja täiendkoolituste pakkujate vahel
  - Teha järjepidevat tööd täiendkoolituste atraktiivsemaks muutmise nimel
  - Kaaluda trahvide rakendamist neile koolitustele registreerunutele, kes jätavad koolitusele tulemata või annavad oma loobumisest teada vahetult enne koolituse toimumist
  - Analüüsida tsentraalselt pakutavate täiendkoolituste formaati ja osalemistingimusi ning kaaluda nende muutmist nii, et koolitustel oleks võimalik ja soovitud osaleda mitmel ühe kooli õpetajal korraga

SOOVITUSED (2)

- Uurida põhjalikult, miks paljud haridusasutused koolimeeskondade ühise õppimise projektides ei osale; arendada süsteemselt haridusasutuste projektitaotluse kirjutamise ning aruandluse tegemise võimekust; otsida koostöövõimalusi KOVidega
- Töötada välja süsteem ja rahastus ettevõtlusõppe metoodika kaasaegsena hoidmiseks ning koolidesse viimiseks peale ettevõtlusõppe programmi lõppu
- Koolitada õpetajaid lõimima ettevõtlusõpet teistesse ainetesse
- Töötada välja mõjuindikaatorid ettevõtlusprogrammi tegevuste hindamiseks
- Arendada välja MÕKi mõõtmisvahend, mis võiks nii kaardistada olukorda kui selle põhjuseid, anda põhjalikku tagasisidet koolile ja võimaldada koole omavahel võrrelda

DIGIPÖÖRE HARIDUSES JA UUENDUSLIK ÕPPEVARA

MEELI MURASOV

Mõttekoda Praxis

HINDAMISKÜSIMUSED (I)

- 1.** Kuivõrd on **digipöörde programmi** meetmed ja käivitatud/ käivitamisel tegevused kooskõlas Praxise uuringu „IKT-haridus: digioskuste õpetamine, hoiakud ja võimalused üldhariduskoolis ja lasteaias“ ning Riigikontrolli auditi „Riigi tegevus laste digioskuste tagamisel“ järeldustega ning millised on need kitsaskohad, millele endiselt piisavalt tähelepanu ei pöörata?
- 2.** Kuivõrd võimaldab **õpetajate ja õppejõudude** tasemekoolitus ja täienduskoolitus omandada **tööks vajalikke digioskusi** ja neid täiendada – mida tehakse hästi ja mis jätab soovida? Missugused on need digioskused ja teadmised, mida on vaja, kuid millega õpetajate koolitamisel seni piisavalt ei arvestata?
- 3.** Missugused on peamised koolist tulenevad edu põhjused ja riskifaktorid **õpilaste digioskuste** arendamisel (9. klassi digipädevuste tasemetöö põhjal)? Missugused võiksid olla soovitused, mis võtaks arvesse koolide eripäradest ning sotsiaalmajanduslikest taustateguritest tulenevaid asjaolusid õppe korraldamisel?

HINDAMISKÜSIMUSED (2)

---

4. Missugused võiksid olla alternatiivsed mudelid **uuendusliku õppevara** kättesaadavuse tagamiseks koolidele? Mis takistab praegu selle kasutuselevõttu ja kuidas ergutada koolide poolset nõudlust digitaalse õppevara ja –vahendite laiaulatuslikumaks eesmärgipäraseks kasutuselevõtuks?

5. Millised on praeguse **täiskasvanute digipädevuste** koolituse sihtgrupid ja eesmärgid? Missugused on ettepanekud mõistlikuks rollijaotuseks tagamiseks kõikide sihtgruppide adresseerimine ning sobiva sisuga koolituse kättesaadavus, samal ajal välistades dubleerimist. Mis ulatuses võiks täiskasvanud elanikkonna digipädevuste arendamisel tuge pakkuda riik ja kuivõrd võiks see jääda teistele huvitatud osapooltele (nõ optimaalse vastutuse ulatus)?

METOODIKA

- Dokumendianalüüs
- Intervjuud
- Andmeanalüüs
- Õpetajate ja õppejõudude küsitlus
- Kõrgkoolide personaliosakondade küsitlus
- Juhtumianalüüs
- Valideerimisseminar

KÕIGE OLULISEMAD JÄRELDUSED (I)

- Olulist edasiminekut on suudetud saavutada digiõppevara kättesaadavuse ja IT õppe laiendamisel, käivitatud on õpilaste ja õpetajate digioskuste mõõtmine ning koolide digiküpsuse enesehindamine.
- Valdava osa õpetajate ja õppejõudude hinnangul on nende digioskused viimase 3 aasta jooksul muutunud paremaks. Õppejõududest veidi üle poole ning õpetajatest veidi alla poole hindab oma digioskusi heaks. Nooremad õpetajad hindavad oma digioskusi oluliselt kõrgemalt kui vanemad.
- Tehnoloogia kiire arengu tõttu muutub üha olulisemaks iseseisev digipädevuste arendamine, mis on juba praegu õpetajate ja õppejõudude seas domineerivaks digioskuste omandamise viisiks.

KÕIGE OLULISEMAD JÄRELDUSED (2)

- Haridustehnoloogiline tugi on õpetajatele oluline ning selle tagamine koolides on üheks oluliseks võtmeteguriks, et jõuda õppimisel ja õpetamisel kaasaegse digitehnoloogia otstarbeka ja tulemusliku rakendamiseni.
- Digioskuste baasoskuste pakkumist täiskasvanutele ei ole vaja piirata, sest tegemist on oskustega, mille omandamine peaks olema võimalik kõigile, kellel vajalik. Digitaalse kirjaoskuse tõstmist kõige enam vajav sihtrühm on inimesed, kes ei ole ise varmad koolitustel osalema.
- Kõrgemate IT oskuste omandamist peaks riiklikult toetama, kui oskuse tekkimisel on turutõrge – oskus on vajalik ühiskonna jaoks, kuid osapooled (ettevõtja ja töötaja) sellist oskust mingil põhjusel ei väärtusta.

SOOVITUSED (I)

- Peamised väljakutsed, millele on vaja digipöörde programmis rohkem tähelepanu pöörata:

(1) õpetajate digioskuste arendamine;

(2) haridustehnoloogilise toe tagamine õpetajatele;

(3) teadlikkuse parandamine digivahendite kasutamise kasuteguritest ja võimalustest.

SOOVITUSED (2)

- Õpetajakoolitusel digioskuste omandamise tulemuslikumaks muutmiseks on vaja üle vaadata nii õppe maht, õppe praktilisus kui ka käsitletavate digioskuste teemade ulatus.
- Erilist tähelepanu tuleb pöörata vanematesse vanusegruppidesse kuuluvate õpetajate ja õppejõudude digioskuste taseme tõstmisele motiveerides neid täienduskoolitustel osalema ning samuti arendades nende võimet digioskusi iseseisvalt täiendada.
- Õpetajatele ja õppejõududele digioskuste õpetamisel tuleks põhjalikumalt käsitleda asjakohaste digilahenduste valimise ja kasutamisega seotud teemasid ja kompetentse.

SOOVITUSED (3)

- E-koolikoti arendamisel pöörata tähelepanu eelkõige portaalis olevate materjalide kvaliteedi ning kasutusmugavuse tagamisele. Töötada välja kvaliteedimärgisüsteem, mille alusel portaali kasutajad saaksid infot selle kohta, kas õppematerjal on läbinud välise kvaliteedikontrolli või rakendada kasutajate tagasisidesüsteemi.
- Jätkata digiõpikute kättesaadavuse toetamist põhikoolidele selliselt, et koolidele on kättesaadavad erinevate kirjastuste digiõpikud.

SOOVITUSED (4)

- Teha regulaarset seiret haridustehnoloogilise toe kättesaadavuse kohta koolides. Arvestada koolide rahastamismudelis koolides üha suurenevat vajadust haridustehnoloogilise toe järele. Töötada välja täienduskoolitusprogrammid haridustehnoloogiliste kompetentside omandamiseks osalise tööajaga töötavatele õpetajatele.

SOOVITUSED (5)

- Täienduskoolituste täpsemaks sihitamiseks kaaluda täiskasvanud elanikkonna digioskuste koolitusvajaduse täpsemat kaardistamist.
- Madalalt haritud ning vanemaealistele inimestele digioskuste baasoskuste pakkumisel on vaja sihtrühmani jõudmiseks teha täiendavat tööd teha (sh teavitus).
- Iga kõrgemate IT oskustega seotud koolituse pakkumisel peaks olema täpselt määratletud, millise turutõrke ületamiseks selle koolituse pakkumine riiklikult korraldatakse ning kas sellega ei kaasne teiste ettevõtjate või sektorite jaoks koolitustega konkurentsi moonutust.